

למצוא את האחדות

(במדבר ח,ד)

וְזֶה מַעֲשֵׂה הַמְּנוֹרָה מִקֶּשֶׁה זָהָב

פרשתנו נפתחת בציווי של הקב"ה לאהרן הכהן על הדלקת מנורת המקדש. בהמשך הדברים נאמר¹: "וזה מעשה המנורה מקשה זהב, עד ירכה עד פרח מקשה היא". שואלים על כך פרשני המקרא²: הלוא הציווי על עשיית המנורה ניתן הרבה קודם לכן, בפרשת תרומה³, וכאן כבר מדובר על הציווי להדליקה, ואם-כן, מדוע התורה חוזרת כאן על פרטי עשיית המנורה?

רש"י אינו נדרש לשאלה זו בפירוש, שכן לדעתו אין הפרשה הזאת עוסקת בדיני הנרות, אלא ב'פרשת המנורה', ולכן התורה מדגישה, שמהותה של המנורה היא — היותה "מקשה זהב" ושהנרות צריכים להאיר "אל מול פני המנורה". לעומתו, הרמב"ן⁴ רואה בחזרה זו של התורה תנאי בהדלקת המנורה. כלומר, מהי הדלקה נכונה? כזאת שנעשית במנורה שעשויה "מקשה זהב".

נרות ונשמות

אוצר החכמה
116115

ידוע, שהנשמה נקראת נר, כפי שנאמר⁵: "נר ה' נשמת אדם". עם-ישראל כולו מכונה בדברי הנביא — "מנורת זהב". מנורת המקדש מסמלת אפוא את מהותו של עם-ישראל. שבעת קני המנורה מסמלים את שבע הדרגות השונות שקיימות בעם-ישראל.

אוצר החכמה
116115

(1) במדבר ח,ד.

(2) ראה אברבנאל. אלשיך. אוה"ח. ועוד. ספר המאמרים תקס"ו עמוד רמב.

(3) בציווי — כה,לא ואילך. וכן בעשייתה בפועל — ויקהל (לז,יז ואילך).

(4) פרשתנו על הפסוק.

(5) משלי כ,כו.

אולם למרות כל ההבדלים הללו, כל הסוגים שבעם-ישראל מחוברים למהות אחת מאוחדת, ודבר זה מסומל בכך, שהמנורה כולה עשויה "מקשה", גוש אחד. זאת ועוד: הדלקת המנורה צריכה להיעשות כך, שהנרות יאירו "אל מול פני המנורה" – שהאור המיוחד של כל סוג בעם-ישראל יתחבר עם השורש המאחד של כולם.

מנורה שלמה

ובנקודה זו יש שתי רמות של התאחדות, שמרומזות בדבריהם של רש"י ורמב"ן: רש"י, הפשטן, רואה בציווי על הדלקת המנורה את 'פרשת המנורה'. כלומר, יש צורך שהמנורה תהיה שלמה, ושכל שבעת הנרות יהיו מחוברים אל שורשם המאוחד, אל ה'מקשה'.

המשמעות הרוחנית של הדברים היא, שיהודי צריך תמיד לשאוף אל שורשו ומקורו, אל הנקודה העצמותית המאוחדת, שממנה נחצבו כל הנשמות, ושאין בה הבדל בין נשמה לנשמה. עליו לחשוף את השורש המשותף של נשמתו, שמחובר בקשר בל-יינתק עם חברו.

להאיר את העולם

אולם הרמב"ן, שמגלה את פנימיות הדברים, רואה בפרשה שלנו את 'דיני הנרות'. התכלית האמיתית אינה מסתיימת בחשיפת האחדות העצמית של כל נשמות ישראל, אלא בכך שכולן מאירות והן בבחינת 'נרות'.

תכלית הבריאה היא, להביא את האחדות המהותית של נשמות ישראל אל העולם, ולגלות גם בו את האחדות האלוקית הכוללת. העיקר הוא להאיר החוצה, להאיר את העולם כולו. זוהי המשמעות הפנימית של הדלקת המנורה – להאיר את העולם כולו באור האלוקי המאוחד של מנורת עם-ישראל.

(לקוטי שיחות כרך כח, עמ' 60)